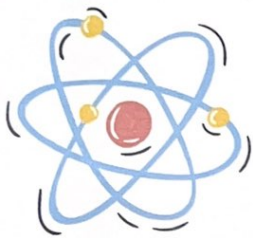

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
ในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการ

๕. ด้านภาษาและวรรณกรรม

กองการศึกษา
เทศบาลนครสมุทรปราการ

ด้านภาษาและวรรณกรรม

ภาพนิยายได้นำ
วรรณคดีให้คำหมาย
ครูอุทิศ
ถึงผู้สืบทอดจัดแจง

สิบเอ็ดคำจำอย่างคลา
วรรณคดีหากบดแต่ง
ไม่สับสนย่อมยาว
ได้ถูกต้องตามวิธี

วิทยาลัยไทย ๑๑๑ กะซิม ๒๐๒๑

โพธิ์แก้ว
โพธิ์แก้ว
โพธิ์แก้ว
โพธิ์แก้วแก้ว

อิศริยวงศ์
สำคัญหมกในกายมี
มลายี่แห่งอันวิชัย
ประดับไว้ในโลก

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กรมพระปรมานุชิตชิโนรส
จากหนังสือ วรรณคดีภาษาไทย ชั้นปีที่ ๑ - ชั้นปีที่ ๔
โครงการทางศึกษาธิการ

ฟังได้รู้เรื่อง
เปรียบถิ่นดินน้ำตาล
ฟังได้รู้ความ
เปรียบวิถีศักดิ์ใด

ที่ปราดเปรื่องวิเศษชาญ
รู้สรวนชวนขันใจ
วิชาธรรมจะงามโฉม
เป็รัฐสหมดทั้งมวล

ธีล บุรศักดิ์
จากหนังสือ วรรณคดีภาษาไทย ชั้นปีที่ ๑ - ชั้นปีที่ ๔
โครงการทางศึกษาธิการ

การอ่านคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง

- รู้จักแบ่งจังหวะการอ่านตามลักษณะคำประพันธ์
- อ่านออกเสียงตามลักษณะคำประพันธ์
- อ่านออกเสียงให้ไพเราะ ทั้งแบบธรรมดา และแบบทำนองเสนาะ

หลักการแต่งคำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง

ความแจ่มชัด
ความแจ่มชัดเป็นลักษณะเด่นประการหนึ่งที่ทำให้คำประพันธ์ เป็นอมตะ

นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับคำประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองทำให้เห็นถึงความแตกต่างว่าร้อยแก้วเขียนอย่างเป็นธรรมชาติในขณะที่กลอนต้องเป็นไปตามมาตราการและจังหวะบางอย่าง คือลักษณะการเขียนที่ไม่บังคับจำนวนคำสัมผัสหรือเสียงหนักเบา ส่วนร้อยกรอง คือถ้อยคำหรือข้อความที่เรียบเรียงตามฉันทลักษณ์คำประพันธ์ชนิดนั้นๆ

ด้านภาษาและวรรณกรรม

ภาษาถิ่น 4 ภาค				
ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน	ภาคใต้	ความหมาย
ฉัน	เฮา / ข้าเจ้า	ซ้อย	ฮาน	ฉัน
คิดถึง	กิดฮอด	คิดฮอด	ซ้อใจ	คิดถึง
เกด	คิง	เจ้า	เฮด	เกด
มาก	จิดนิก	หลาย	หมาก	มาก
รัก	ตัก	ตัก	หวัก	รัก
เพื่อน	เป็อน	บักเสี่ยว	เม็อน	เพื่อน
เดิน	เด็ยว	ย่าง	เดิน	เดิน
ตลาด	กาด	ลาต	หลาด	ตลาด
ดู	ม่อ	เป็ง	แลด	ดู
สนุกสนาน	ม่วนขนาด	ม่วนหลาย	หนุกจิง	สนุกสนาน
โทษ	ซี้จู้	ซี้ตั่ง	ซ้อก	โทษ
กลับ	บัก	กับ	กัณ	กลับ
เชิญ	เจ็น	เจ็น	เจ็ญ	เชิญ
เด็ก	ละฮ้อน	เส็กปอย	เด็ก	เด็ก
พูด	อู้	เว้า	แหลง	พูด
มะเขือเทศ	บะบือเต็ท	บักหุ่ง	เตยก	มะเขือเทศ
ข้าง	ข้าง	ข้าง	ข้าง	ข้าง
สับประรด	บะชะบัต	บักบัต	หย่าบัต	สับประรด
อร่อย	ล้ำ	ล้ำบ	หอย	อร่อย
ทำงาน	เอ็ยงาน	เส็ดเว็ยต	ทำงาน	ทำงาน

นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับภาษาถิ่น ครูอธิบายให้ฟังทำให้ทราบถึงความหมายว่าเป็นคำที่ เรียกใน
 ผู้คนที่อยู่ในพื้นที่ ภาษาและสำเนียง ภาษาถิ่นจะแสดงถึงเอกลักษณ์ ภาษาเฉพาะของท้องถิ่นใดท้องถิ่น
 หนึ่งที่มีรูปลักษณะเฉพาะตัวทั้งด้วยคำและสำเนียง ตามรูปแบบภาษาถิ่น ๔ ภาค

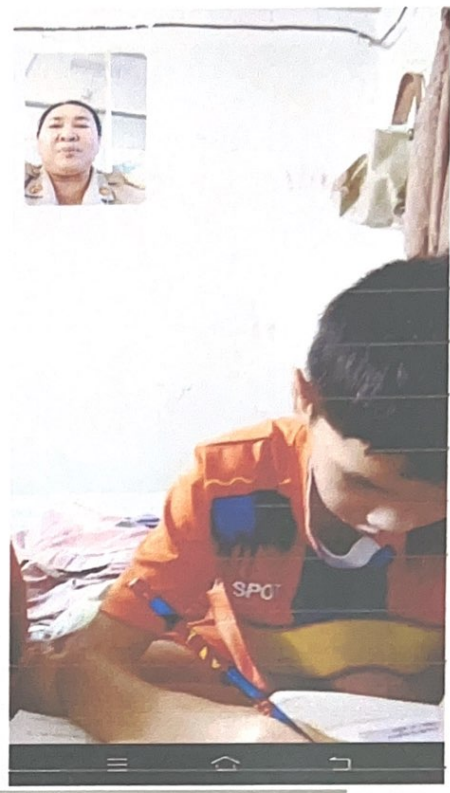
ด้านภาษาและวรรณกรรม

นิทานอีสป เรื่อง แม่ไก่กับแมงป่อง
ผู้แต่ง : อีสป

แม่ไก่เคยจิกกินลูกแมงป่องเป็นอาหาร ทำให้พ่อและแม่ของแมงป่องโกรธแค้นมาก วันหนึ่งแม่ของแมงป่องเห็นแม่ไก่พาลูกออกมาหาอาหาร แมงป่องคิดแค้นแค้น จึงวิ่งไปหมายจะตอมลูกของแม่ไก่แต่ละตัว พ่อแมงป่องวิ่งไปเกือบถึงตัวลูกเข็มนั้นจึงหยุดคิดว่า "ลูกเราตายไปแล้ว ถึงเราคิดจะแก้แค้นลูกเราก็คงไม่หิ้นคืนมาดังเดิม" เมื่อหุดจบแมงป่องก็เดินจากไป

:: นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า ::
เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร

สรุปความรู้ นิทานพื้นบ้านเป็นภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น ซึ่งนอกจากจะให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้วยังให้ข้อคิด คติสอนใจ เป็นการปลูกฝังคุณธรรมต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม และสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมในอดีตหลาย ๆ ด้าน เช่น ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต ค่านิยมความเชื่อต่าง ๆ การศึกษาและรวบรวมนิทานพื้นบ้านจึงเป็นการอนุรักษ์นิทานพื้นบ้านให้คงอยู่สืบไป

นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับนิทาน ทำให้เข้าใจถึงความหมายในภาษาไทย มีใช้อย่างน้อย ๒ ความหมาย เป็นเรื่องเล่าสืบต่อกันมา กล่าวได้ว่าเป็นวรรณกรรมที่เก่าแก่ที่สุด เช่น นิทานชาดก นิทานอีสป นิทานพื้นบ้าน แต่งขึ้นโดยจุดมุ่งหมายที่มีความสนุกสนาน เบิกบานใจ ผ่อนคลายความตึงเครียด หรือสอดแทรกแนวคิด คุณธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่นักเรียนนำไปเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตในสังคม

ด้านภาษาและวรรณกรรม

เพลงพื้นบ้าน ในของภาคเหนือ เป็นเพลง สนุกสนาน เช่น เพลง คำว ซึ่งเป็แบบทขบร้งที่มีทำนองสูงต่ำ ไพเราะ เพลงขอ เป็นการ ขับร้งโต้ตอบเก็ยพาราสักัน จ้อย หรือการขับสำเนาในโอกาสต่างๆ และทำฮ่าหรือคำฮ่า ซึ่งเป็นการขับร้งหมู่ เป็นต้น

เพลงพื้นบ้านภาคใต้มีค่อนข้างน้อย เมื่อเทียบกับภาคอื่นๆ แต่ยังคงรักษารูปแบบพื้นเมืองได้มาก นิยมเล่นกันเองตามเทศกาลต่างๆ โดยไม่มีการรับจ้างแสดง และไม่ถือเป็นอาชีพ เพลงพื้นบ้านภาคใต้ที่สำคัญ ได้แก่ เพลงเรือ เพลงบอก เพลงนา เพลงกล่อมเด็กหรือแห่ นาค และเพลงร้งเรือหรือเพลงขาน้องซึ่งเป็น เพลงกล่อมเด็ก เพลงเรือ

นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับบทเพลงพื้นบ้านทำให้เข้าใจถึงเพลงของท้องถิ่นที่ชาวบ้านจดจำสืบทอดกัน มาแบบปากเปล่าใช้ร้องเล่นเพื่อความสนุกสนานรื่นเริง และถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก โดยใช้ถ้อยคำที่ง่าย ๆ แต่ใช้โวหารหรือการเปรียบเทียบที่คมคาย ได้แก่ บทเพลงพื้นบ้านภาคใต้ บทเพลงพื้นบ้านภาคกลาง บทเพลงพื้นบ้านภาคอีสาน และ บทเพลงพื้นบ้านภาคเหนือ

ด้านภาษาและวรรณกรรม

ตัวอย่างเปรียบเทียบภาษาพูด-ภาษาเขียน

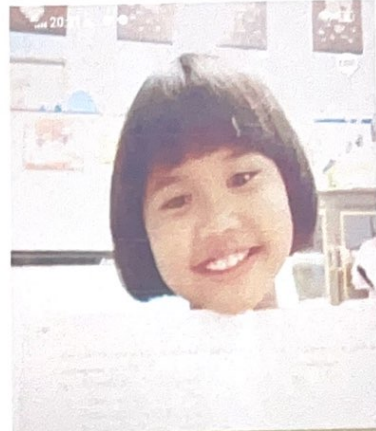
๑) ภาษาพูดเป็นภาษาเฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะวัย มีการเปลี่ยนแปลงคำพูดอยู่เสมอ

ภาษา	ภาษา	ภาษา	ภาษา
วัยโจ๋	วัยรุ่น	เซ็ง	เบือ
เจ๋ง	เยี่ยม	แห้ว	คิดหวัง
มีวินิม	हांไม	กึก	เพื่อนสนิทฉัน
บ๊อง	จริงและ		สาว

ตัวอย่างเปรียบเทียบภาษาพูด-ภาษาเขียน

๒) ภาษาพูดมักเป็นคำไทยแท้ คือเป็นภาษาชาวบ้าน เข้าใจง่าย แต่ภาษาเขียนมักใช้ภาษาบาลีสันสกฤตเป็นภาษาแม่

ภาษา	ภาษา	ภาษา	ภาษา
ในหลวง	พระมหา	เกือก	ร้องเห่า
ผิวเมีย	สามภรรยา	โดนสวด	ถูกดำ
ค้อยยัง	อาการดี	โรงหนัง	โรง
ชิว	ขึ้น		ถูกพบบด

นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับภาษาพูดและภาษาเขียน ทำให้เข้าใจถึงรูปแบบความแตกต่างระหว่างภาษาพูดและภาษาเขียน ภาษาพูดที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน ควรคำนึงถึงความเหมาะสม ส่วนภาษาเขียน ใช้คำภาษามาตรฐาน หรือภาษาแบบแผน ซึ่งนิยมใช้เฉพาะในส่วนราชการหรือ

วิชาการ

ด้านภาษาและวรรณกรรม

✕ คำโบราณ 38 อย่าง...
ถึงจะโบราณแต่ก็ยังทันสมัยใช้ได้นะครับ

1.) มะเตือ อย่าคำ	20.) ครูว่า อย่าเถียง
2.) ป้าช่า อย่าหนี	21.) บ้านเฮียง อย่าชิน
3.) ไมตี อย่าท่า	22.) ไมกลิน อย่าอม
4.) ไม่จ่า อย่าสอน	23.) ยาชม อย่าคาย
5.) คนงอน อย่างจ้อ	24.) เสียตย อย่าทัง
6.) คนล้อ อย่าเคือง	25.) ไม่จริง อย่าพูด
7.) กลัวเปลือง อย่า ไซ้	26.) เหม็นบูด อย่ากิน
8.) ไม่ไป อย่าเซ็น	27.) คนกิน อย่ายุ
9.) ไม่เล่น อย่าชวน	28.) คนดู อย่าท่า
10.) ตีรูน อย่าหนี	29.) คนบ้า อย่ายั่ว
11.) มีหนี อย่าเหนียว	30.) คนกลัว อย่าแห่
12.) ควายเปลี่ยว อย่าปล่อย	31.) คนแก่ อย่าเบียด
13.) ไซ้บอย อย่าบ่น	32.) คนเกลียด อย่าใกล้
14.) ใจคน อย่าเชื่อ	33.) หมั่น ใส่ อย่ามอง
15.) ลูกเสื่อ อย่าเลี้ยง	34.) จอทอง อย่าคบ
16.) เสบียง อย่าขาด	35.) ไม่พบ อย่าหา
17.) จลลาด อย่าโกง	36.) หมูหมา อย่าเหยียบ
18.) ไม่โค้ง อย่าตัด	37.) ได้เปรียบ อย่าหยิ่ง
19.) ปากจืด อย่าดำ	38.) ผู้หญิง อย่าหลง

| WORDY GURU |

โบราณ,โบราณ-

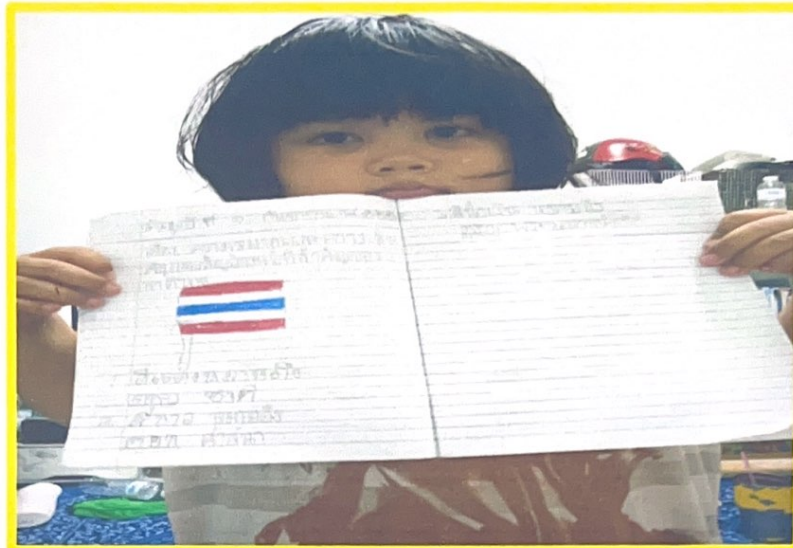
หมายถึง [โบราณ, โบราณะ-] ว. มีมาแล้วช้านาน, เก่าก่อน, เช่น อักษรโบราณ หนังสือโบราณ, เก่า, เก่าแก่, เช่น แพทย์แผนโบราณ ของโบราณ; (ปาก) ไม่ทันสมัย เช่น คนหัวโบราณ. (ป. โบราณ; ส. เปาราน).

นางนุการไทย

Twitter: @wordyguru Instagram: Wordy Guru

นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับคำภาษาโบราณ ทำให้เข้าใจถึงความหมาย ซึ่งเป็นภาษาเก่าแก่ที่มานาน และคนในสมัยโบราณใช้ติดต่อสื่อสาร และในปัจจุบันไม่ได้ใช้แล้ว ครูได้อธิบายให้ฟังเกี่ยวกับคำไทยโบราณ พร้อมทั้งยกตัวอย่างจากละครบุพเพสันนิวาส ไม่เพียงแต่จะได้รับความสนุก ความรู้ด้านประวัติศาสตร์เท่านั้น แต่ยังแฝงความรู้เรื่องภาษาไทย วลี คำไทยโบราณต่าง ๆ บางคำไม่ค่อยคุ้นหูเท่าไร

ด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและศาสนา

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรียนรู้เอกลักษณ์ที่สำคัญของไทย